

KWARTAALVERSLAG

DERDE KWARTAAL 2017

1. In het kort

- De beleidsdekkingsgraad per 30 september 2017 bedroeg 114,8%
- Het rendement van 1 juli tot en met 30 september 2017 bedroeg 1,4%
- Het rendement van 1 januari tot en met 30 september 2017 bedroeg 2,7%
- Het pensioenvermogen per 30 september 2017 bedroeg € 18.980 miljoen
- De beleidsdekkingsgraad per 30 september 2017 ligt net als aan het einde van het voorgaande kwartaal onder de wettelijk vereiste dekkingsgraad. Dat betekent dat de financiële buffer van het Fonds nog steeds onvoldoende is. Daarom is een herstelplan van kracht.

2. Financiële positie Philips Pensioenfonds

De financiële positie van Philips Pensioenfonds wordt onder andere beoordeeld aan de hand van de dekkingsgraad. Een dekkingsgraad van 100% betekent dat een pensioenfonds precies genoeg vermogen heeft om zijn huidige pensioenverplichtingen na te komen. Mede als gevolg van de financiële 'spelregels' die zijn vastgelegd in het zogenoemde Financieel Toetsingskader (FTK), kunnen op dit moment de volgende dekkingsgraden worden onderkend.

- *Actuele dekkingsgraad*
De actuele dekkingsgraad geeft de verhouding weer tussen het vermogen van een pensioenfonds en de pensioenverplichtingen (alle nu en in de toekomst uit te keren pensioenen) die daar tegenover staan.
De actuele dekkingsgraad van Philips Pensioenfonds bedroeg per 30 september 2017 119,1%.
- *Beleidsdekkingsgraad*
Daarnaast wordt de dekkingsgraad ook op een andere manier vastgesteld, waarbij deze minder afhankelijk is van dagkoersen: dit is de beleidsdekkingsgraad. De beleidsdekkingsgraad wordt berekend door het gemiddelde te nemen van de actuele dekkingsgraden over de afgelopen twaalf maanden. Een pensioenfonds is wettelijk verplicht om de beleidsdekkingsgraad te gebruiken als basis voor bepaalde beleidsbeslissingen, bijvoorbeeld beslissingen over indexatie. Daarnaast is de beleidsdekkingsgraad onder meer van belang om te bepalen of een pensioenfonds voldoende buffers heeft.
De beleidsdekkingsgraad van Philips Pensioenfonds bedroeg per 30 september 2017 114,8%.
- *Vereiste dekkingsgraad*
De vereiste dekkingsgraad geeft aan hoe hoog de beleidsdekkingsgraad van een pensioenfonds wettelijk moet zijn. Is de beleidsdekkingsgraad gelijk aan de vereiste dekkingsgraad, dan beschikt het pensioenfonds over de wettelijk vereiste financiële buffer. Deze buffer dient om schommelingen in de waarde van de beleggingen en de verplichtingen op te vangen. De hoogte van de vereiste dekkingsgraad verschilt per pensioenfonds en is met name afhankelijk van het beleggingsbeleid. Hoe meer risico in het beleggingsbeleid wordt genomen, hoe hoger de vereiste dekkingsgraad.
De vereiste dekkingsgraad van het Fonds bedroeg per 30 september 2017 119,1%.

Bedragen in miljoenen euro's

	2017			2016
	Einde 3 ^e kwartaal	Einde 2 ^e kwartaal	Einde 1 ^e kwartaal	Einde 4 ^e kwartaal
Pensioenvermogen ¹	18.980	18.829	18.759	18.799
Pensioenverplichtingen	15.919	16.055	16.402	16.716
Actuele dekkingsgraad	119,1%	117,2%	114,3%	112,4%
Beleidsdekkingsgraad	114,8%	112,5%	110,3%	108,0%

Actuele ontwikkelingen

In het derde kwartaal steeg de actuele dekkingsgraad van 117,2% naar 119,1%. De stijging is toe te schrijven aan de positieve ontwikkelingen op aandelenmarkten. Dit kwam doordat er veel vraag was naar risicovollere investeringen zoals aandelen. Deze vraag werd aangewakkerd door een sterk doorzettend economisch herstel met geringe inflatie. Vanwege de geringe inflatie draaiden centrale banken slechts mondjesmaat de maatregelen ter bevordering van economische groei terug. Wereldwijd lieten beurzen dan ook mooie rendementen zien in het derde kwartaal. De lange rente steeg in het derde kwartaal heel licht. Dit had ook een beperkt positieve invloed op de dekkingsgraad in het derde kwartaal.

3. Beleggingsresultaten Philips Pensioenfonds

Het beleggingsbeleid gaat uit van een beleggingsportefeuille met een vaste verdeling tussen vastrentende waarden en zakelijke waarden. Met deze verdeling is er op termijn een goede kans op het halen van onze ambitie, een waardevast pensioen voor pensioenontvangers en premievrije polishouders en een welvaartsvast pensioen voor pensioenopbouwers, zonder dat de risico's te groot worden².

De vastrentende waarden bestaan grotendeels uit relatief 'veilige' beleggingen. Denk hierbij aan staatsobligaties en bedrijfsobligaties met een spreiding binnen en buiten Europa. Wij rekenen ook beleggingen in cash tot de vastrentende waarden. De meer 'risicovolle' beleggingen vallen onder de zakelijke waarden. Met deze beleggingen wordt beoogd meer rendement te behalen. Denk hierbij met name aan de beleggingen in aandelen en onroerend goed.

Bedragen in miljoenen euro's

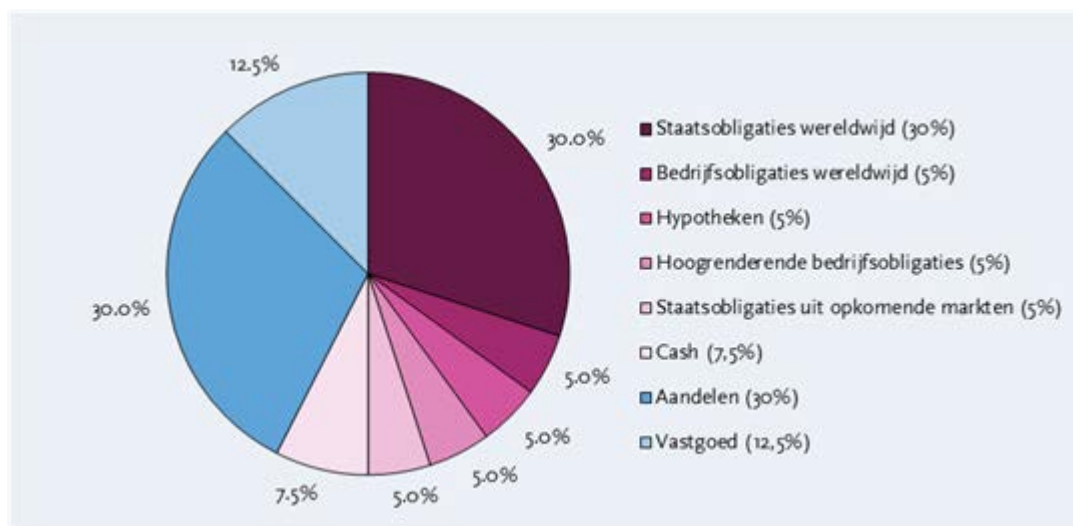
	2017			2016
	Einde 3 ^e kwartaal	Einde 2 ^e kwartaal	Einde 1 ^e kwartaal	Einde 4 ^e kwartaal
Belegd vermogen ³	19.034	18.877	18.832	18.876

¹ Het pensioenvermogen geeft de omvang van de financiële middelen van het Pensioenfonds (op basis van de beleggingen voor risico fonds) weer. Tussen het pensioenvermogen en het belegd vermogen zit een verschil. Dit verschil bestaat uit een aantal posten die wel of niet meegenomen mogen worden in enerzijds het pensioenvermogen en anderzijds het belegd vermogen. Een voorbeeld hiervan is de premiereserve. Deze is wel meegenomen in het belegd vermogen, maar mag niet meegeteld worden in de berekening van de dekkingsgraad en zit daarom dus niet in het pensioenvermogen. Voor de berekening van de dekkingsgraad wordt uitgegaan van het pensioenvermogen en de beleggingen voor risico deelnemers.

² In de scenario's die het Fonds in dit verband gebruikt, wordt uitgegaan van een terugkeer, op termijn, naar (vanuit historisch perspectief) 'normale' verhoudingen op de financiële markten en dus naar een hogere rente. Dit is overigens een gebruikelijke aanpak. Als die terugkeer naar 'normale verhoudingen' niet gebeurt, komt het waarmaken van de ambitie in gevaar. Het Algemeen Bestuur is zich terdege bewust van het feit, dat een scenario van langdurig lage rente tot de mogelijkheden behoort.

³ Het belegd vermogen geeft het totaalbedrag van de beleggingen van Philips Pensioenfonds weer. Het belegd vermogen zoals hier getoond betreft het 'belegd vermogen voor risico fonds' (van toepassing voor zogenoemde uitkeringsovereenkomsten). De 'beleggingen voor risico deelnemer' (bij zogenoemde premieovereenkomsten) zijn niet inbegrepen in het hier getoonde 'belegd vermogen'. Deze beleggingen zijn vermeld in paragraaf 4 van dit kwartaalverslag.

De strategische verdeling van de beleggingsportefeuille is als volgt: 57,5% van het vermogen wordt belegd in vastrentende waarden en 42,5% van het vermogen wordt belegd in zakelijke waarden. Hieronder wordt getoond hoe het belegd vermogen van het Fonds verdeeld is over de verschillende beleggingscategorieën. De paars-gekleurde beleggingscategorieën vallen onder de vastrentende waarden. De blauw-gekleurde beleggingscategorieën vallen onder de zakelijke waarden.

Meer informatie over het beleggingsbeleid van Philips Pensioenfonds is te vinden op de website: www.philipspensioenfonds.nl/beleggingsbeleid

Er zijn verschillende risico's die van invloed zijn op de financiële positie van Philips Pensioenfonds. Zo hebben renteontwikkelingen en de ontwikkeling van de inflatie grote invloed op de mate waarin het Fonds de toekomstige pensioenen (inclusief indexatie) kan betalen. Naast de beleggingen in vastrentende waarden en zakelijke waarden koopt het Fonds daarom nog extra 'bescherming' om de invloed van die risico's deels af te dekken. Deze extra bescherming tegen het rente- en inflatierisico is geen onderdeel van de benchmark. Met nadruk wordt erop gewezen, dat de extra bescherming de risico's slechts ten dele afdekt. Er zijn scenario's denkbaar, waarin het realiseren van de ambitie van een geïndexeerd pensioen in gevaar komt. Een van die scenario's is dat van een langdurig lage rente. Zie ook de voetnoot op de vorige pagina.

In de onderstaande tabel worden de volgende rendementscijfers gegeven:

- Totaalrendement zonder de bescherming tegen het rente- en inflatierisico. Dit cijfer kan worden afgezet tegen de daarbij behorende benchmark.
- Totaalrendement waarin de extra bescherming tegen het rente- en inflatierisico is meegenomen. Hier is geen benchmark voor beschikbaar.

	Philips Pensioenfonds 3 ^e kwartaal 2017 1 juli – 30 september	Benchmark 3 ^e kwartaal 2017 1 juli – 30 september
Totaalrendement (exclusief afdekking rente- en inflatierisico)	1,5%	1,3%
Totaalrendement (inclusief afdekking rente- en inflatierisico)	1,4%	n.v.t

Het totale rendement van de portefeuille was 1,4% in het derde kwartaal en volgde op een rendement van 0,8% en 0,5% in respectievelijk het tweede en eerste kwartaal van dit jaar. In 2017 is het totale rendement tot dusver 2,7% geweest. Dit rendement is toe te schrijven aan de positieve ontwikkelingen op aandelenmarkten. Dit kwam doordat er veel vraag was naar risicovollere investeringen zoals aandelen. Deze vraag werd aangewakkerd door een sterk doorzettend economisch herstel met geringe inflatie. Vanwege de geringe inflatie draaiden centrale banken slechts mondjesmaat de maatregelen ter bevordering van economische groei terug. De invloed van de rente op het beleggingsresultaat in het derde kwartaal was minder groot. In Europa steeg de lange rente licht. In sommige landen (zoals in Canada, Zweden, Australië, het VK en de VS) was er een sterkere stijging van de lange rente in het derde kwartaal. Dit alles had een licht negatief effect op de beleggingen van Philips Pensioenfondsen in vastrentende waarden.

Het totaalrendement van de portefeuille (exclusief afdekking rente- en inflatierisico) bedroeg dit kwartaal 1,5%.

Vergelijking met benchmark

Philips Pensioenfondsen beoordeelt de beleggingsresultaten door deze te vergelijken met een objectieve maatstaf (benchmark). Het totaalrendement was licht hoger dan de benchmark: 0,2 procentpunt.

4. Beleggingen voor risico deelnemer

De prepensioneringsregeling van het Philips flex pensioen, waaraan circa 2.000 personen deelnemen, is een individuele beschikbare premieregeling. Hierbij ligt het beleggingsrisico bij de deelnemers. Enkele deelnemers nemen nog deel aan het Structured DC-plan van het Philips Executives Pension Plan; ook bij deze regeling ligt het beleggingsrisico bij de deelnemers. Beide regelingen zijn gesloten voor nieuwe deelnemers.

In het onderstaande overzicht is de totale waarde van de beleggingen voor risico deelnemers weergegeven.

<i>Bedragen in miljoenen euro's</i>	2017			2016
	Einde 3 ^e kwartaal	Einde 2 ^e kwartaal	Einde 1 ^e kwartaal	Einde 4 ^e kwartaal
Beleggingen voor risico deelnemer (waarde) ⁴	114	118	122	125

In de prepensioneringsregeling heeft de deelnemer de mogelijkheid om het beschikbare premiedeel te beleggen in drie verschillende fondsen: het aandelenfonds, het obligatiefonds en het geldmarktfonds. Voor deelnemers die gebruikmaken van de standaard beleggingsmethode, het Dymix-systeem, wordt mede op basis van leeftijd een beleggingsportefeuille samengesteld. Het uitgangspunt van het Dymix-systeem is dat de samenstelling en het risico van de beleggingsportefeuille afhankelijk zijn van onder andere de leeftijd van de deelnemer. Een beperkt aantal deelnemers aan de prepensioneringsregeling belegt niet via het Dymix-systeem, maar heeft een zelfgekozen beleggingsmix. Ook de deelnemers aan het Structured DC-plan van het Philips Executives Pension Plan beleggen in de in deze paragraaf genoemde fondsen.

⁴ De pensioenverplichtingen voor risico deelnemers zijn gelijk aan het hier vermelde belegd vermogen voor risico deelnemers.

In onderstaande tabel is het totaalrendement van alle beleggingen voor risico van de deelnemer weergegeven. Op de website www.philipspensioenfonds.nl/prepensioneringsregeling zijn op maandbasis de rendementen van de beleggingen voor risico van de deelnemer per beleggingsfonds terug te vinden.

	2017
	3 ^e kwartaal 2017 1 juli – 30 september
Totaalrendement beleggingen voor risico deelnemer	1,0%

5. Financiële situatie: herstelplan

De beleidsdekkingsgraad van Philips Pensioenfonds ligt lager dan het wettelijk vereiste niveau. Dat betekent dat de financiële buffer van het Fonds onvoldoende is. Het Fonds moet, zolang die buffer onvoldoende is, jaarlijks een herstelplan opstellen. In dit herstelplan is beschreven hoe het Fonds ervoor gaat zorgen dat de beleidsdekkingsgraad van het Fonds weer op het niveau van de vereiste dekkingsgraad komt.

De kern van het herstelplan

Omdat de beleidsdekkingsgraad op 31 december 2016 nog onder de vereiste dekkingsgraad lag, heeft het Fonds in 2017 een nieuw herstelplan ingediend. Het uitgangspunt van het ingediende herstelplan is dat het Fonds met voortzetting van het huidige beleid op termijn weer op de vereiste dekkingsgraad kan komen. En dat de pensioenen dus niet verlaagd hoeven te worden. Uitgaande van de wettelijk voorgeschreven uitgangspunten ten aanzien van onder andere ontwikkelingen in rente en rendementen op aandelen en onroerend goed, was op het moment van opstellen van het herstelplan voor herstel naar het niveau van de vereiste dekkingsgraad ongeveer twee jaar voorzien. DNB heeft in het tweede kwartaal ingestemd met het herstelplan.

Op www.philipspensioenfonds.nl/financiepositie is onder het kopje 'Handige downloads' een samenvatting van het herstelplan te downloaden.

6. Crisisplan

Alle pensioenfonds in Nederland zijn verplicht een crisisplan op te stellen. In het crisisplan van Philips Pensioenfonds staat beschreven wat het Algemeen Bestuur gaat doen als het Fonds in een crisissituatie terechtkomt of dreigt te komen. Een samenvatting van het crisisplan is te vinden op www.philipspensioenfonds.nl/financiepositie

Financiële positie van het Fonds in gevarezone 'hoog gevaar'

Indien de beleidsdekkingsgraad lager is dan 116%, maar hoger dan 100%, spreekt het Fonds van een gevarezone 'hoog gevaar'. Het vermogen van het Fonds is dan groter dan de waarde van de verplichtingen, maar het Algemeen Bestuur kent dan geen indexatie toe. Bij een beleidsdekkingsgraad lager dan 110% is dat overigens wettelijk ook niet toegestaan.

7. Ontwikkelingen verzekerdenbestand

Het aantal pensioenopbouwers is in het afgelopen kwartaal licht afgenomen, evenals het aantal pensioenontvangers. Het aantal premievrije polishouders is toegenomen.

	2017			2016
	Einde 3 ^e kwartaal	Einde 2 ^e kwartaal	Einde 1 ^e kwartaal	Einde 4 ^e kwartaal
Pensioenopbouwers	13.711	13.921	13.978	13.912
Pensioenontvangers	55.843	55.911	56.099	56.411
Houders premievrije polis	30.807	30.490	30.175	30.895
Totaal	100.361	100.322	100.252	101.218

De cijfers in dit kwartaalverslag hoeven niet noodzakelijkerwijs overeen te komen met de cijfers in publicaties die later verschijnen. Dit in verband met mogelijke correcties in cijfers na de verschijningsdatum van dit kwartaalverslag.